

Հայաստանի վիճակագրական համակարգի ակնարկ

Հայաստանի վիճակագրություն

Ընդհանուր տեղեկություն

Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական համակարգն ամբողջովին կենտրոնացված է և ֆինանսավորվում է պետական բյուջեից: Հայաստանի վիճակագրական ծառայության հիմնական առաքելությունն է հավաքագրել և հրատարակել վիճակագրական տվյալներ կառավարության և հասարակության օգտագործման համար:

Հայաստանի վիճակագրական համակարգը բաղկացած է կենտրոնական ապարատից և վիճակագրության 11 մարզային գործակալություններից:

Անվանուճը՝ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայություն

Կառավարման բարձրագույն մարմինը՝ Վիճակագրության պետական խորհուրդ

Ղեկավարը՝ ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության նախագահը, որը միաժամանակ հանդիսանում է խորհրդի նախագահը

Ղեկավարը և խորհրդի մնացած 6 անդամները նշանակվում են Հանրապետության Նախագահի հրամանագրով՝ 6 տարի ժամկետով:

1

Հայաստանի վիճակագրություն

Դիրքը պետական կառավարման համակարգում

Վարչական դիրքը. ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայությունը հանրային շահին ուղղված գործառույթներ իրականացնող մարմին է, որն իր խնդիրներն իրականացնելիս անկախ է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից: Այն պատասխանատու է վիճակագրական աշխատանքների ծրագրի շրջանակում սպառողներին վիճակագրական տեղեկատվության տրամադրման համար: Վիճակագրական աշխատանքների եռամյա ծրագիրը հաստատվում է ՀՀ Ազգային ժողովի, իսկ դրա շրջանակում տարեկան ծրագրերը՝ Վիճակագրության պետական խորհրդի կողմից և ֆինանսավորվում՝ պետական բյուջեից:

ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության կառավարման բարձրագույն մարմինը 7 անդամից բաղկացած Վիճակագրության պետական խորհուրդն է, որն իրավասու է ընդունելու վիճակագրության բնագավառին առնչվող նորմատիվ բնույթի իրավական ուժ ունեցող ակտեր:

4

Հայաստանի վիճակագրություն

Համառոտ պատմություն

Հայաստանի վիճակագրական համակարգի պաշտոնապես սկսել է գործել 1921թ., երբ ստեղծվել է Հայաստանի Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը:

Մինչ 1990թ. Հայաստանի կենտրոնական վիճակագրության վարչության վիճակագրական աշխատանքն իրականացվել է ԽՍՀՄ կենտրոնական վիճակագրության վարչության անմիջական ղեկավարության ներքո: Սկսած 1990թ. Հայաստանի վիճակագրության վարչությունը անկախ կառավարական հաստատություն էր, կառավարության հակողության ներքո, որը կրում էր լիակատար պատասխանատվություն հանրապետությունում վիճակագրական աշխատանքների կազմակերպման համար:

2000 թ. ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայությունը ձեռք է բերել հանրային շահին ուղղված գործառույթներ իրականացնող պետական մարմնի կարգավիճակ, որն իր խնդիրներն իրականացնելիս անկախ է այլ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից:

2

Հայաստանի վիճակագրություն

Իրավական հիմքերը.

- "Պետական վիճակագրության մասին" ՀՀ օրենքն՝ ուժի մեջ մտած 10.05.2000թ.:
- "Մարդահամարի մասին" ՀՀ օրենքն՝ ընդունված 12.10.1999թ.:
- Պետական վիճակագրական աշխատանքների ծրագրերը.
  - Պետական վիճակագրական աշխատանքների եռամյա ծրագիր /օրենք/,
  - Պետական վիճակագրական աշխատանքների տարեկան ծրագիր.
- Վիճակագրության պետական խորհրդի որոշումները և այլ նորմատիվային ակտերը:

Պետական վիճակագրական աշխատանքների ծրագրի կազմման սկզբունքները.

- առկա ռեսուրսների սահմանափակումները,
- վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների վրա դրվող պարտականությունների ծավալը,
- ծախսերի արդյունավետությունը:

(Պետական վիճակագրության մասին ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդված)

5

Հայաստանի վիճակագրություն

Հիմնական գործառույթները

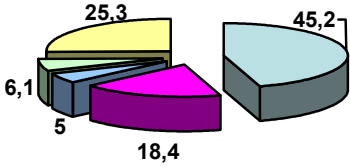
- վիճակագրական տվյալների հավաքագրում, մշակում, ամփոփում, վերլուծություն, և հրատարակում,
- համագործակցություն համապատասխան պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ վիճակագրական տեղեկատվության հավաքագրման ուղղությամբ,
- վիճակագրական աշխատանքների մեթոդաբանության մշակում, տեղեկատվության և տվյալների հավաքագրման համակարգում միջազգային ստանդարտների վրա հիմնված համընդհանուր դասակարգման և կողմնորման համակարգի համապատասխան ,
- վիճակագրական հետազոտությունների կազմակերպում,
- մարդահամարների անցկացում 10 տարին մեկ,
- բիզնես - ռեգիստրի ստեղծում, վարում և արդիականացում,
- սպառողներին վիճակագրական տեղեկատվության տրամադրում,
- ամփոփ վիճակագրական տեղեկատվության բափանցիկության և մատչելիության ապահովում,
- համագործակցություն միջազգային կազմակերպությունների և ազգային վիճակագրական ծառայությունների հետ:

3

Հայաստանի վիճակագրություն

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԸ ԸՍՏ ՄԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, 2004թ.

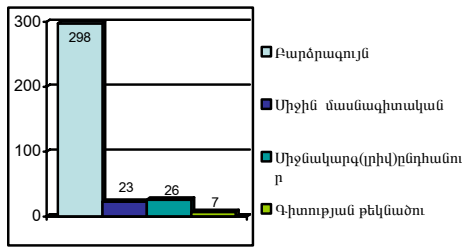
Կրթական մակարդակ	Տոկոս
Տնտեսագետներ	45,2
Ճարտարագետներ	25,3
Մաթեմատիկոսներ	18,4
Մանկավարժներ	6,1
Այլ	5

6

Հայաստանի վիճակագրություն

Անճնակազմն ըստ կրթական մակարդակի

7

Հայաստանի վիճակագրություն

Միջազգային համագործակցության համաձայնագրեր.

Վրաստանի Հանրապետության հետ (ստորագրված՝ 21.04.97թ. վավերացված՝ 07.05.98թ.)
 Տաիլանդի Հանրապետության հետ (ստորագրված՝ 10.03.98թ. վավերացված՝ 20.09.99թ.)
 Ռուսաստանի Դաշնության հետ (ստորագրված՝ 14.05.99թ. վավերացված՝ 20.09.99թ.)
 Բուլղարիայի հետ (ստորագրված՝ 01.12.99թ., վավերացված՝ 08.03.2000թ.)
 Բելառուսի հետ (ստորագրված՝ 20.09.00թ., վավերացված՝ 28.12.2000թ.)
 Փոխընդման Հուշագիր Հայաստանի, Ադրբեջանի և Վրաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությունների միջև (ստորագրված՝ 02.10.1998թ.)
 Համաձայնագիր Եվրոստատի և ՀՀ վիճակագրության միջև արտաքին առևտրին վերաբերող վիճակագրական տվյալների փոխանակման մասին (ստորագրված՝ 23.02.99թ., վավերացված՝ 20.09.99թ.)
 Հուշագիր Ադրբեջանի, Հայաստանի և Վրաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությունների միջև համագործակցության խորացման մասին (ստորագրված՝ 26.05.2000 թ.)
 Հուշագիր Ադրբեջանի, Հայաստանի և Վրաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությունների միջև համագործակցության հետագա խորացման մասին (ստորագրված՝ 15.10.2002 թ.)
 Փոխընդման Հուշագիր ՀՀ ԱՎԾ, ԱՊՀ միջպետական վիճակագրության միջև ԱՊՀ տարածաշրջանում միջազգային համադրումների ծրագրի իրականացման մասին (ստորագրված՝ 17.12.2003թ.)

10

Հայաստանի վիճակագրություն

Ընթացիկ հետազոտություններ.

Եվրամիության TACIS ծրագիր

- բիզնես-ռեգիստր
- բիզնես-վիճակագրություն
- 1. արդյունաբերություն
- 2. ծառայություններ
- 3. ներդրումներ
- էներգետիկայի վիճակագրություն
- արտաքին առևտրի վիճակագրություն
- տուրիզմի վիճակագրություն
- ազգային հաշիվներ
- աշխատանքի վիճակագրություն
- ժողովրդագրական վիճակագրություն
- 1. միգրացիա
- վիճակագրական տեղեկատվության սպառողներ

8

Հայաստանի վիճակագրություն

Միջազգային դասակարգումների օգտագործում.

- NACE
- ISCO-88
- CPA, PRODCOM
- HS

Միջազգային ստանդարտներ.

Նոյեմբերի 7-ին Հայաստանի Հանրապետությունը դարձել է Արժույթի միջազգային հիմնադրամի /ԱՄՀ/ տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտին /ՏՏՀ/ անդամագրվող 54-րդ երկիրը, կատարելով կարևոր քայլ՝ ուղղված երկրի վիճակագրական համակարգի զարգացմանը: Հայաստանի իշխանություններն անդամագրումը դիտարկում են որպես վիճակագրական դաշտում բազում նախաձեռնությունների զարգացման: Հայաստանի Հանրապետությունն երրորդ երկիրն է ՏՏՀ-ին անդամակցող ԱՊՀ երկրների շարքում: Հայաստանի Հանրապետությունն ԱՄՀ տվյալների տարածման ընդհանուր համակարգին /ՏՏՀ/ մասնակցող այն առաջին երկրների խմբում էր, որոնք տեղադրել են մեթատվյալները ԱՄՀ ստանդարտների տարածման տեղեկագրում, օրինակ ծառայելով տարածաշրջանի այլ երկրների համար: Այս առումով էլ Հայաստանի Հանրապետությունը երկրորդ երկիրն է, որ, անցնելով ՏՏՀ-ից ՏՏՀ-ին, կրկին օրինակ է հանդիսանում ՏՏՀ-ի մասնակիցների համար:

11

Հայաստանի վիճակագրություն

Ընթացիկ հետազոտություններ.

SIDA/Շվեդիայի վիճակագրություն

- Ժամանակի օգտագործում
- Կենսապայմաններ
- Բնապահպանություն

USIAD/PADCO

- 1300 տնային տնտեսություններ

Պետական բյուջե/ Պարենային ապահովության ծրագիր

- 6720 տնային տնտեսություններ (Համաշխարհային Բանկ)
- Աշխատանքի շուկայի վիճակագրություն
  - ա) աշխատուժի հետազոտություն տնային տնտեսությունների միջոցով (Համաշխարհային Բանկ)
  - բ) մասնավոր հատվածի տնտեսավարող միավորներ (100-ից պակաս աշխատող)
- Գյուղատնտեսության վիճակագրություն / հացահատիկի բերքահավաքի որակ

9

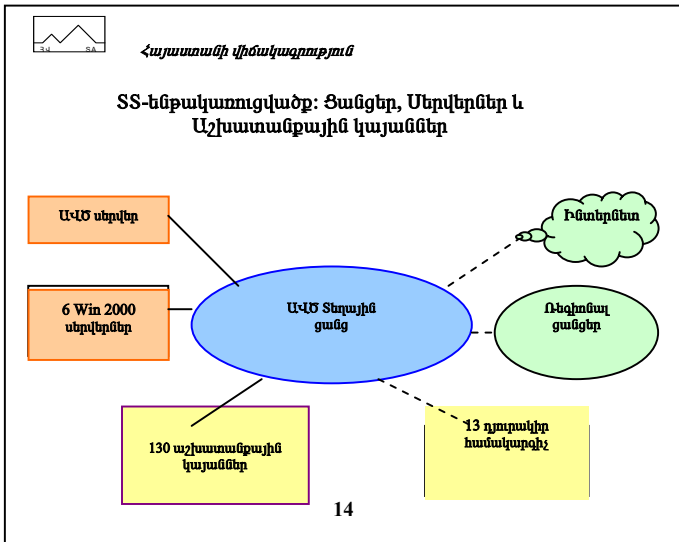
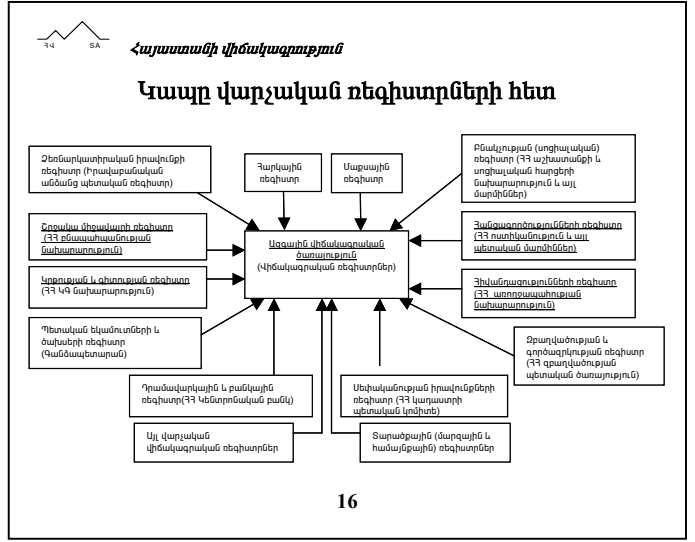
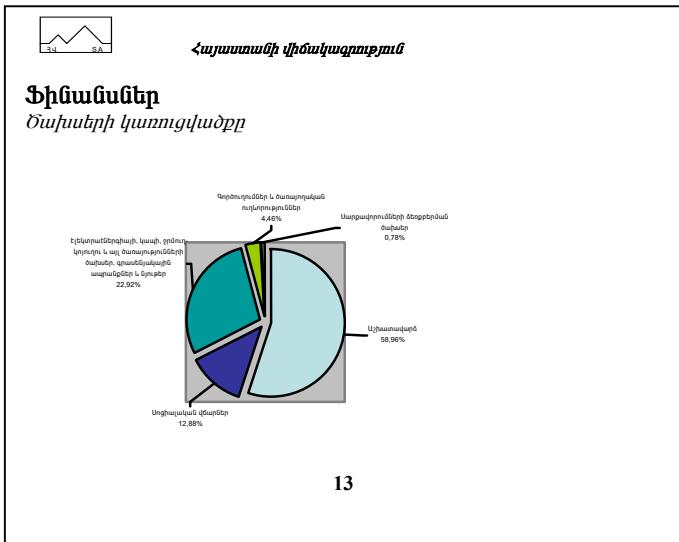

Հայաստանի վիճակագրություն

Վերջին առանցքային հրատարակություններն անգլերեն լեզվով.

- Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրք, 2003, 2004
- ՀՀ բնակչության եկամտունենք ու ծախսերը և սննդամթերքի սպառումը 1999, 2001 և 2002թթ.
- Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը, 2003, 2004
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (Հայաստանի Հանրապետության ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ք. Երևանի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Արագածոտնի մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Արարատի մարզի արդյունքները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Արմավիրի մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Լոռու մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Կոտայքի մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Շիրակի մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Սյունիքի մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Վայոց ձորի մարզի ցուցանիշները)
- ՀՀ 2001թ. մարդահամարի արդյունքները (ՀՀ Տավուշի մարզի ցուցանիշները)
- Վիճակագրական հրատարակումների համացանկ, 2004
- Հայաստանի կանաչ և տղամարդիկ, 2004
- ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2003 թվականի հունվար-դեկտեմբերին
- Հայաստանի Հանրապետության վճարային հաշվեկշիռը, 1999-2003թթ.
- Հայաստանի Հանրապետության միջազգային ներդրման շուկայի դիրքը, 1997-2003թթ.
- Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրը (ըստ ԱՊՀ արտաքին տնտեսական գործընկերության ապրանքային անվանացուցակի՝ 2-նիշ դասակարգման)
- Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրը (ըստ ԱՊՀ արտաքին տնտեսական գործընկերության ապրանքային անվանացուցակի՝ 4-նիշ դասակարգման)
- Ֆիզիկա ռեզիտիվի ընտրանքային հետազոտության գնելույց
- Գյուղատնտեսության ընտրանքային հետազոտության գնելույց
- Հայաստանի Հանրապետության մարզերը բլեթով, 1998-2002
- Գները և գներն ինդեքսները Հայաստանի Հանրապետությունում
- Երթուղի միջավայրը և քնակալ պաշարները Հայաստանի Հանրապետությունում, 2003
- Հայաստանը բլեթով, 2004
- Հայաստանի Հանրապետության սոցիալական վիճակը, 2003
- Աշխատուժի և մանկական զբաղվածությունը Հայաստանում գնելույց
- Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը

12

Հայաստանի վիճակագրություն

Մարդահամար

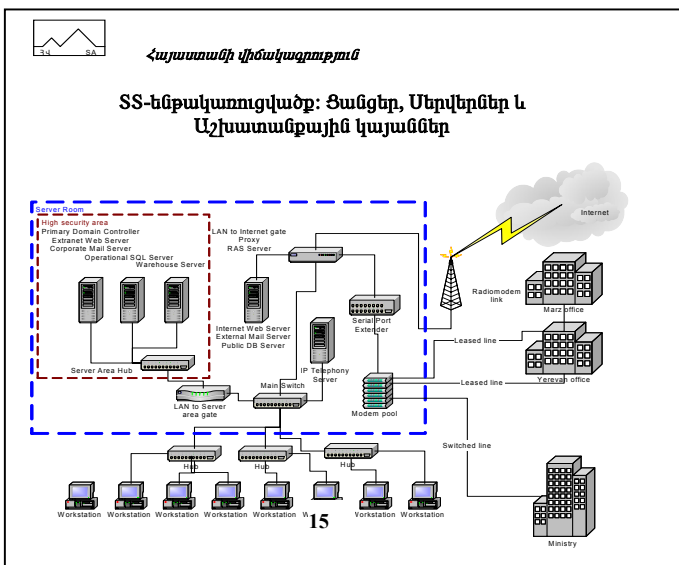
Հայաստանի Հանրապետությունում առաջին անգամ հարցաքննված մարդահամարն անց է կացվել 2001թ. հոկտեմբերի 10-ից -19-ը

Մշտական բնակչություն - 3 213 011,
որից
բաղադրված է - 2 066 153
գյուղական - 1 146 858
տղամարդիկ - 1 541 999
կանայք - 1 671 012

Առկա բնակչություն - 3 002 594

«Հայաստանի Հանրապետության 2001թ. մարդահամարի արդյունքները» ըստ հանրապետության, ք. Երևանի և առանձին մարզերի ցուցանիշներով հրատարակումները (թվով 12), հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով **Ինտերնետ**
<http://www.armstat.am>

17

Հայաստանի վիճակագրություն

Գրադարան

ՀՀ ԱՎՄ-ում գործում է բաց գրադարան, որտեղ առկա են ՀՀ ԱՎՄ բոլոր վիճակագրական հրատարակումները, այլ երկրների և միջազգային կազմակերպությունների վիճակագրական հրատարակումներ, մեթոդաբանական ձեռնարկներ և դասագրքեր, վիճակագրության ոլորտը կարգավորող ազգային և վերազգային իրավական բնույթի փաստաթղթեր և այլն:

Երկուշաբթի - Հինգշաբթի - 9.00 - 6.00
Ուրբաթ - 9.00 - 5.00
Հեռախոս: (3741) 52 33 56, 52 43 03
Ինտերնետ: <http://www.armstat.am>
Հասցե: Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 375010, Հանրապետության պողոտա, Կառավարական Տուն 3, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծախսություն, 721 սեն.

18